

KAREL HYNEK MÁCHA A ČESKÁ HUDBA

Jiří Fiala

Karel Hynek Mácha and Czech music

Mácha's literary work is highly musical, and he himself was deemed musical to his contemporaries. This paper studies the reception of Mácha's opus in Czech music of the 19th and 20th centuries, particularly compositions upon the 100th anniversary of the poet's death in 1936, but also inscenations of Mácha's work, cinema rendition of his *May* and *The Gypsies*, and works pertaining to Mácha's person.

Keywords: Karel Hynek Mácha (1810–1836) – literary romanticism – reception of Mácha's work in Czech music (19th – 20th century) – musical compositions – theatre inscenations – movie productions – biography of Karel Hynek Mácha and his work

Český literární romantismus vykazuje trojici protagonistů a v řadě ohledů, řečeno termínem pozdního romantika Václava Bolemlira Nebeského, protichůdců – Karla Hynka Mácha, Karla Jaromíra Erbena a Josefa Kajetána Tyla. V české hudbě figuruje tato trojice rovněž výrazně a rovněž v „kontrapunktu“. Nejvýznamnější hudební kompozice jsou spjaty s Erbenovou *Kyticí*, především zásluhou Antonína Dvořáka a Bohuslava Martinů, připomeňme ale také i zdařilou dramaticko-hudební parodii této sbírky autorství Jiřího Suchého a Ferdinanda Havlíka. Z tvorby Tylovy je trvale přítomna v českém milieu Tylova a Škroupova píseň *Kde domov můj* jakožto státní hymna České republiky. Naproti tomu dosavadní snahy vtisknout dílům Karla Hynka Mácha takovou či onakou hudební podobu nezřídka končily jako umělecké prohry.

Je přitom paradoxní, že právě Máchova literární díla jsou pokládána za vrcholně hudební, a také sama Máchova osobnost se jevila jeho současníkům jako múzická a muzikální. Bylo by jistě možné zkoumat například přítomnost hudebních nástrojů v Máchových textech, od harfy pohřbené v *Baladě* přes harfu zborťenou a lesní troubu v *Máji*, Marinčin klavír k houslím Marinčina otce a harfě beze-strunné v *Marince* až po cimbál lesknoucími se strunami potažený mladého Cikána a nástroj podobný našim houslím starého Cikána v *Cikánech*, ale zastavme se pouze u pasáže ze čtvrtého zpěvu *Máje*, v níž se stává aerofonem Vilémova lebka: „*Vitr si dutou lebku hrál, / jak by se mrtvý zhloubi smál.*“¹ Pro analýzu hudebnosti Máchova literárního díla se nám nedostává prostor, ale poukážme alespoň na to, že Mácha člení své básně i prozaické texty na přede hry, věty, intermezza, finále a podobně a že baladu *Pokraj skály*

jinoch sedí napsal na notový papír. Je rovněž známo, že Mácha se hudebně projevoval, zejména jako zpěvák společenských písní milostných a vlasteneckých a hráč na dvacíctistrunnou kytaru, jež byla podle Josefa Bojislava Pichla jedinou ozdobou jeho chudého příbytku na pražském Dobytčím trhu, nyní Karlově náměstí.² Dochoval se Máchův vlastnoruční opis romance Josefa Hukala a Františka Maxe *Knížete Břetislav*, v oblibě měl Mácha zejména Hankův ohlas kozácké písně *Když z daleka z modrých hor*, baladu na slova Karla Sudimíra Šnajdra *V borovém na skále háji*, Rybovo zastaveníčko *Spi, má zlatá, boubelatá* a zmíněnou již Tylovu a Škroupovu píseň z frašky *Fidlovačka Kde domov můj*. Oceňoval též soudobou operní produkci, najmě Héroidova vůdce korzárů *Zampu* a romantické opery Meyerbeerovy.³

Předmětem naší stati bude recepce Máchova díla v české hudbě, přičemž se pro léta do 2. světové války opřeme o studii Josefa Plavce *Básník hudební a zhudebňovaný*, uveřejněnou ve sborníku *Věčný Mácha* z roku 1940.⁴ Plavec konstatuje, že Máchova výjimečnost, artismus a pesimismus bránily zprvu zhudebňování jeho díla, takže se příznacně dočkala v tom ohledu většího ohlasu jen báseň *Čechové jsou národ dobrý*, předeslaná vlastním textu básně *Máj*, o jejímž poslání lze vést spor – může se jednat o dedikaci mlynáři Hynkovi Kommovi, příteli Máchova otce, jenž vydání *Máje* podpořil finančně, o prolog k 1. svazku Máchových *Spisů*, jichž byl *Máj* prvním svazkem, o parodii na dobovou vlasteneckou lyriku, či dokonce o propozici české národní hymny. Už v roce 1836 zhudebnil báseň *Čechové jsou národ dobrý*... málo známý Heřman Skřivan, jak dokládá 2. ročník hudebního časopisu *Věvec ze zpěvů vlasten-*

¹ Mácha, K. H.: *Básně*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2002, s. 41.

² PLAVEC 1940, s. 254. Nejnověji, ale velmi stručně a výběrově se touto tematikou zabýval D. Prokop v monografii *Kniha o Máchově Máji*, Academia, Praha 2010, s. 274–277. Součástí této publikace je CD Karel Hynek Mácha: *Máj* obsahující ukázky zvukových nahrávek této básně včetně příslušných hudebních doprovodů; viz PROKOP 2010, s. 304–309.

³ PLAVEC 1940, s. 253–254.

⁴ Tamtéž, s. 253–264.

ských, a vzápětí rovněž takřka neznámý Adolf Winter, jehož zhudebnění bylo publikováno v 1. svazku mužských vlasteneckých čtvero zpěvů *Kytice*; konečně v roce 1940 do třetice opatřil báseň *Čechové jsou národ dobrý* melodií Jaroslav Křička. Podle nálezů Jana Braunbergra v archivu pražské Umělecké besedy z roku 1936 bylo zřejmě obrozeneckých zhudebnění Máchových veršů více, v rukopise jsou ale doloženy jen mužské sbory Jana Drahoráda na slova Máchových básní, jež byly evidentně psány jako písňové texty – *Až zařva český lev*, *Lovecká* a píseň z povídky *Marinka* s incipitem *Tam na hoře holoubátko*.⁵

V závěru 19. století inspiroval Máchův *Máj* Františka Zdeňka Skuherského, mj. autora několika romantických oper, ke kompozici symfonické fantazie *Máj* (vydané roku 1891 v úpravě pro klavír na čtyři ruce); symfonická báseň se shodným názvem je dílem Metoda Lumíra Sychry a Josef Holý pojednal *Máj* jako vokální skladbu. Tři skladby Máchou inspirované složil též mladý Vítězslav Novák, z roku 1898 pochází známý Novákův klavírní cyklus *Můj máj*, op. 20, skizza suity *Máj* byla nalezena v pozůstalosti Otakara Zicha.

Tehdy také vzniká na základě Máchova *Máje* opera, a to podle libreta Josefa Václava Friče nazvaného *Vladimír, bohů zvolenec*, kterou zkomponoval pod titulem *Lésnoj car*, tedy *Lesů pán*, Váša Suk, kapelník v Charkově. Již v roce 1861 složil na Fričovo libreto hrdinskou zpěvohru již zmíněný František Zdeněk Skuherský. Sukova opera měla premiéru 16. února 1901 v Charkově, téhož roku 4. prosince byla uvedena v Kyjevě, ale její inscenace 5. dubna 1903 v pražském Národním divadle za řízení skladatele se nesetkala s úspěchem, takže byla po druhém představení 7. dubna 1903 stažena z programu.

V souvislosti se stým výročím narození Karla Hynka Máchy v roce 1910 se objevilo několik hudebních kompozic, především *Tři písně na slova Karla Hynka Máchy* od Josefa Bohuslava Foerstra – *Noci*, *Melancholické zastaveníčko* a *Hasly zatmělé hvězdičky*. Tento skladatel též podstatně přispěl ke 100. výročí básníkovy úmrtí v roce 1936 – byly to smíšený sbor s orchestrem na slova Máchovy meditace *Srdci mému* a poté kantáta pro mužský sbor, sólový baryton, deklamátora a orchestr na část III. zpěvu Máchova *Máje*. Vraťme se ale ještě k jubilejnímu roku 1910, kdy vznikla zhudebnění Máchových básní od Gustava Rooba a Karla Boleslava Jiráka. Po 1. světové válce se Máchovým literárním dílem inspirovali Emil Němeček a žák Vítězslava Nováka Jiří Julius Fiala, pozdější plodný skladatel operet a filmové hudby.⁶ V roce 1921 se známý kabaretiér dr. Jiří Červený zmocnil Máchovy básně *Ani labuť, ani luna* a vydal ji v notové sérii *Ky-ke-ky*, to znamená *Písničky ke kytarě*. Mezi těmito kompozicemi vyniká mužský sbor *Noc*, složený v roce 1929 na slova básnického intermezza Máchovy povídky *Marinka* Emilem Axmanem.

Sté výročí básníkovy úmrtí v roce 1936 se stalo podnětem k vytvoření řady hudebních kompozic. Vedle již zmíněných sborů Josefa Bohuslava Foerstra to byly skladby Jindřicha Másla a Františka Štátného, komponovala se hojně scénická hudba k divadelním a nově i rozhlasovým pásmům z Máchovy poezie a k úpravám Máchových próz. Nové hudební směry se prezentovaly na dvou večerech v avantgardním Divadle 36 16. a 17. června 1936, nazvaných *Mácha v hudbě*. Zazněly tu čtvrtónové písně Karla Rainera na slova českých i německých Máchových básní, tři máchovské písně Emila Františka Buriana, máchovské madrigaly Iši Krejčího i píseň *Dobrou noc* od Jaroslava Ježka, populárního skladatele a dirigenta orchestru Osvobozeného divadla, jakož i tři máchovské písně od Jiřího Srnky. Karel Rainer složil též scénickou hudbu k dramatizacím *Máje* a fragmentu románu *Kat* v D 36, ve druhém případě s Jiřím Srnkou. Zmíněný již Emil Axman uvedl v souvislosti s tímto máchovským výročím volnou větu své V. symfonie.⁷ Máchova úmrtí bylo vzpomenuáno též v rozhlase – Antonín Modr (v současnosti oceňovaný více jako hudební teoretik nežli jako skladatel), Antonín Balatka, Miroslav Ponc a Karel Reiner zkomponovali hudbu k rozhlasovému provedení Máchovy poezie, nejspíše *Máje*.⁸ V dubnu 1936 se konal jubilejní večer K. H. Máchy v Městském divadle v Praze na Vinohradech, kde kromě recitace zazněly dvě písně na slova K. H. Máchy zkomponované Josefem Bohuslavem Foersterem, jakož i *Intermezzo (Temná noci! Jasná noci!)* z povídky *Marinka*, jež zhudebnil Antonín Modr.⁹

Pokud jde o starší divadelní inscenace děl Karla Hynka Máchy, není bez rešerší v dobovém tisku zřejmé, zda se jednalo toliko o herecké recitace, či o dramatizace, a zda byly vybaveny hudební složkou (v roce 1910 byla např. inscenována dramatizace *Cikánů* na slavnostním představení ke 100. jubileu Máchova narození v Pištěkově divadle v Praze na Vinohradech,¹⁰ v letech 1935 a 1936 se v Děčku E. F. Buriana konala představení *Máje* a *Kata*, doprovázená dochovanými scénickými filmy J. Lehovce a Č. Zahradníčka a v následujících letech reprízovaná, roku 1936 se uskutečnilo recitační pásmo z Máchova díla v Národním divadle, uvedené slavnostním proslovem F. X. Šaldy, podobné jubilejní akce byly toho roku uspořádány v Litoměřicích, Olomouci i jinde¹¹).

Léta po druhé světové válce zdá se nebyla nijak nakloněna hudebním reflexím díla Karla Hynka Máchy, a tak se dá pokládat za přelom v tomto ohledu teprve folkové zhudebnění Máchova *Máje* Petrem Traxlerem a uvedené skifflovou skupinou Kontra v roce 1966 v pražském divadle poezie Viola – text básně recitoval Jiří Bednář, zpívali Milena Zahrynowská, Petr Traxler a Jiří Traxler za hudebního doprovodu bratří Traxlerových.¹² V roce 1973 se dotýčná hudební skupina – tentokrát jako Český skiffle – k Máchovy *Máji* ve Viole vrátila, báseň opět recitoval Jiří Bednář,

⁵ Tamtéž, s. 256.

⁶ PROKOP 2010, s. 275: „V roce 1953 napsal J. Ficka [sic!], žák V. Nováka, kantátu *Máj*, která však zapadla.“

⁷ PLAVEC 1940, s. 257–264.

⁸ Tamtéž, s. 275.

⁹ Tamtéž, s. 276.

¹⁰ Tamtéž, s. 275.

¹¹ Tamtéž, s. 276.

¹² SPRÁVCOVÁ – JAREŠ 2006.

zatímco Milenu Zahrynowskou vystřídala Heda Hošková. K máchovskému výročí v roce 1986 nastudovala tato hudební skupina, vystupující tehdy jako *Žáci*, *Máj* potřetí, a to bez recitace (tj. bez II. zpěvu a bez II. intermezza), a současně nahrála pro hudební vydavatelství Panton „skifflový *Máj*“ na gramofonovou desku.¹³

Jako autoři doprovodné hudby ke dvěma studiovým realizacím Máchova *Máje* z let 1968 a 1986 na gramofonových deskách v podání tak vynikajících recitátorů, jako byli Václav Voska a Rudolf Hrušínský, se uplatnili Zdeněk Zahradník¹⁴ a Marek Kopelent.¹⁵ Připomeňme v té souvislosti, že verše z Máchova *Máje* zaznívaly v podání Rudolfa Hrušínského jakožto doktora Skružného v české filmové komedii *Vesničko má středisková* režiséra Jiřího Menzela z roku 1985.¹⁶ V roce 2004 bylo vydáno vydavatelstvím Antiphona CD *Jan Triska recituje Máj K. H. Máchy*, doprovodnou hudbu zde tvoří výběr z klavírního cyklu Zdeňka Fibicha *Nalady, dojmy a upomínky* v podání Jana Jiraského.¹⁷ Jako zvuková kniha na CD byl vydán Máchův *Máj* v interpretaci Jiřího Štědroneho roku 2007 vydavatelstvím Popron.

O poválečných divadelních inscenacích inspirovaných dílem K. H. Máchy platí totéž, co bylo řečeno výše o takových představeních z doby před 1. světovou válkou a v meziválečných letech – bez důkladného průzkumu zachovaných programů a ohlasu těchto představení v tehdejších tisku nelze zjistit, zda měly i hudební složku, třebaže ji lze předpokládat. Jejich přehled podává Dušan Prokop v *Knize o Máchově Máji* z roku 2010: „Podobně málo zpráv a podkladů je, kromě inscenace v D 46, opakované ještě v letech 1956 a 1958, o divadelních realizacích *Máje* a *Máchy* v poválečných letech. Možná symptomatický je údaj z roku 1958 o amatérském divadle DS Broumov, divadelní adaptace *Máje*, režie a výprava P. Fiala.“¹⁸

Téměř chybí údaje ze šedesátých let: roku 1969 realizuje Z. Kočová ad. inscenaci *Kata* v brněnském Divadle na hradbách. Také sedmdesátá léta začínají jinými díly než *Májem*: v roce 1970 inscenuje *Cikány* J. Henke v pražském Realistickém divadle a podobně roku 1972 ve Státním divadelním studiu 62–80 Z. Kočová a J. Hraše. Ve stejném roce však provádí *Máj* v úpravě a režii E. Tálské brněnské Divadlo na provázku a Divadlo na okraji v režii Z. Potužila, Následuje ještě Naivní divadlo Liberec, režie J. Krofta, v letech 1976 a 1979, roku 1976 divadlo J. Průchy Kladno – Mladá Boleslav a roku 1978 Divadlo dětí Alfa Plzeň v úpravě a režii K. Makonje. Ze všech těchto představení jsou zachovány programy v Divadelním ústavu Praha. Nejsou zprávy a podklady že by nějakou další vlnu vyvolalo v osmdesátých letech velké jubileum roku 1886. Zato devadesátá léta a první desetiletí našeho století znamenají příliv inscenací *Máje* i dalších Máchových děl. Pokud jde o *Máj*, je to roku 1992 inscenace J. A. Pitínského v Brně (Centrum experimentálního divadla), 1993 P. Linhart (Agentura Orfeus Praha) a V. Čermákové v Městských divadlech pražských, 1994 M. Štricha v Karlových Varech (Divadlo Vítězslava Nezvala) a Z. Fléglové s DRDS Praha. Roku 1995 je to J. Diviš ve Středočeském divadle Kladno, 1996 J. Hraše s Lyrou Pragensis, 1997 T. Jirman v Komorní scéně Aréna Ostrava, konečně roku 1999 M. Krobot v Klicperově divadle Hradec Králové a roku 2000 A. Goldflam aj. v Loutkovém divadle Radost Brno.“¹⁹

Díky rozvoji internetu lze divadelní inscenace děl Karla Hynka Máchy v 21. století a jejich hudební složku dokumentovat snáze a podrobněji. Dramatizace Máchova *Máje* zahájilo v květnu roku 2001 prostějovské divadlo Hromadná procházka, které představením *K. H. Mácha: Máj – Hanácké úpění* ukončilo svou dvouletou existenci. Recen-

¹³ Karel Hynek Mácha, *Máj*. Skifflová skupna *Žáci*. Petr Traxler, Heda Hošková, Jiří Traxler. Nahráno v Praze, březen 1987. Hudební režie Petr Kocfelda. Zvuková režie Petr Trnka. Lept Vladimír Tesař. Cover Pavel Hrach. Foto Jakub Drda. Sleeve-note Jiří Traxler a Miroslav Horníček. Panton Praha 1987, Stereo 81 0766–1311. 1. Byl pozdní večer (8:24), 2. V rozlehlých rovinách (4:47), 3. Nad temné hory růžový den (7:20), 4. Po modrém blankytu (6:38), 5. Nad dálkou temných hor (3:20), 6. Krásný máj uplynul (9:37).

¹⁴ Karel Hynek Mácha: *Máj*. Nastudoval a recituje Václav Voska. Průvodní slovo Jan Mukařovský. Obálka Jiřího Pavlina s použitím reprodukce litografie Jana *Zrzavého*. Realizace desky Josef Cincibus. Hudba Zdeněk Zahradník. Zvuková režie Miroslav Prokeš a František Burda, hudební režie Ivo Bláha. Supraphon – Gramofonový klub 1968. Nahráno v roce 1967. Pro vydání koncertního melodramu Karel Hynek Mácha: *Máj* na CD (účinkující: Filippi, Gabriela; Čekan, Ernesto; Sychra, Filip, 1972; Matoušek, Bohuslav; Kekula, Josef; Pěruška, Jan; Toth, Sebastian; Pokorná, Ivana), Clarton Čelákovice, 2009, zkomponoval Z. Zahradník nově obě intermezza.

¹⁵ Karel Hynek Mácha: *Máj*. Přednes R. Hrušínský. Průvodní slovo a režie Vladimír Justl. Obálka Pavel Hrach. Ilustrace Jan Kunovský. Hudební a zvuková kompozice Marek Kopelent. Supraphon a Diskotéka Mladého světa 1986. – Z repertoáru pražské Violy. Natočeno v srpnu 1984 v pražském studiu Lucerna. Supralong. – Hrušínského recitaci *Máje* charakterizoval Alexandr Stich následovně: „Pojal-li v dnešní době Rudolf Hrušínský *Máj* zcela odlišně než E. F. Burian (nejsou-li u něho tóny naivní, biedermaierovské, nebo lidsky bezbranné tirády atd.), potlačil-li (potlačit není totéž co eliminovat, likvidovat) složky eufonické, rytmické, možnosti, které v sobě skrývá pro přednes polymerie *Máje* atd., nelze apriori tvrdit, že jde o přístup principiálně nenáležitý nebo nekultivovaný; položil důraz na jiné, ale právě tak reálně existující složky textu. Mohl jsem se opakovaně přesvědčit, že účinek zvláště na mladé posluchače byl silný a že mnozí z nich, kteří dotud neměli k Máchovi vztah nijak vřelý, právě při tomto jeho předvedení našli básníka, který k nim zahovořil i závažným poselstvím životním, i esteticky působivě.“ Cit. podle STICH 1985, s. 147.

¹⁶ Scénář filmu vyšel knižně, viz SVĚRÁK 1995.

¹⁷ Viz Jan Triska zarecituje Máchův *Máj* pro Konto Bariéry [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://zena-in.cz/clanek/jan-triska-zarecituje-maj-prokonto-bariery/rubrika/bulvar>>; Sugestivní Triskův *Máj* [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/kultura/11180-sugestivni-triskuv-maj.html>>.

¹⁸ Viz Databáze českého amatérského divadla, soubory, Kladivadlo [online: cit. 16. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=1607>>; Miloš Dvořák: Bez konce láska je [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://programy.sms.cz/kultura/praha_1/lyra_pragensis/bez_konce_laska_je>; Miloš Dvořák [online: cit. 16. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.pametnaroda.cz/data/witness/992/recording/473-transcript.html>>; „První inscenací nově založeného souboru byl Máchův *Máj*, premiéru měl v říjnu 1958, zahrál se ještě jednou a 1. listopadu Miloš Dvořák a Pavel Fiala narukovali na vojnu. Fiala na Slovensko, Dvořák do Litoměřic a později na Šumavu na Čerchov.“

¹⁹ PROKOP 2010, s. 277. Ve výčtu inscenací Máchova *Máje* uvádí D. Prokop rovněž představení režiséra J. Jirků („Divadlo Minor Praha pod názvem *Pluto a podkova*“), což je flagrantní omyl – dotyčná pohádková hra má totiž následující obsah: „V názvu zmíněná podkova spojuje hrdiny příběhu o hledání minulosti a klídu s možností dosáhnout v životě smíru a štěstí. Dvě loutkové postavičky se vydávají najít hrob pana Lehára a cestou potkávají roztočivé figurky, třeba mužíčka, co se už padesát let nepodíval na svět, nebo pekaře, který tomu hledanému sto let peče housky, ale i skřety. Po dlouhých peripetiích uspějí.“ Cit. z: V Minoru se vydali hledat štěstí [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/kultura/11981-v-minorou-se-vydali-hledat-stesti.html>>.

zent Jan Roubal tehdy sděloval čtenářům deníku *Mladá fronta Dnes*: „Hlavní úhel pohledu napovídá podtitul inscenace – *Hanácké úpění*. Obvyklé romantické přírodní kulisy *Máje* jsou tak nahrazeny žírnou rovinou, resp. prolutím školních škamen s pragmatickými reáliemi venkovské každodennosti. Kaceřovaný žáček Hynek kolovrátkově střídavě memoruje text a usíná, jeho učitel, jinak ovšem ‚Dějotvůrce‘, pak rozehrává s pomocí selských rekvizit – trakaře, necek, putny, lucerny a hromádky sena, ale také čerstvé uťaté vepřové hlavy a naturalistického čtvrcení kuřat – jakýsi skoro kramářsky dryádnický příběh do hanáckých krojů předloh Viléma, Jarmily a Hynka.

Ti, spíše než hrají, figurují coby loutky v rukou zmíněného pedagogického a demagogického hybatele. Divák je jeho ‚režii‘ jistě permanentně zaskakován: řetězy harašící Vilém své verše existenciální úzkosti vykřikuje a šeptá skulinou ve tvaru kříže vyřezanou v neckách, slavná pasáž o ‚zemi milované‘ je z něho vytloukána rytmickými údery cepu přes naducanou venkovskou duchnu, místo kolem je lámán na trakaři apod.

Finále pak obstará skoro kanibalská scéna: těhotná Jarmila si nožem rozpře život a do ošatky vypadlá hrouda těsta se v mžiku promění v poctivě propečený bochník, z něhož se po rituálním rozlomení sype sůl... Celé dění tohoto jakéhosi perfidního cyklu od ‚zrna po chléb‘ pak občas provází svou hrou krojovaný ‚hóslátor‘.²⁰

Nedovídáme se bohužel, jakou a čí hudbu dotyčný ‚hóslátor‘ produkoval.

Roku 2003 vznikla opera jazzmana a hudebního skladatele Emila Viklického, nazvaná „*Máchův deník*“ – *aneb „Hynku, jak si to představuješ?“* na anglické libreto Izraelce maďarského původu Yohanana Kaldiho přeložené do češtiny Pavlem Dominikem. Premiéra této vskutku postmoderní opery se uskutečnila 1. května 2003 ve studiu Kolowrat pražského Národního divadla. Libreto bylo vydáno tiskem,²¹ a tak se ukázalo, že režisérka Nina Vangeli vypjaté erotické scény, vycházející ovšem ze znění Máchových deníkových zápisků, zcenzurovala. Podle jednoho z recenzentů „premiéra slibovala senzaci, jenže inscenátoři nakonec nejpikantnější pasáže ke škodě věci škrtili – a to nikoli pro erotiku samu, která je dnes v Máchově byt' tvrdě otevřeném pojetí naivní, ale protože tím výrazně poškodili logiku partitury. Ta ostatně utrpěla i redukcí orchestru pro malý prostor.“²² Na neúspěchu opery se však podílel i sám skla-

datel, neboť „použil vedle ‚vážné‘ operní hudby i jazzrockových, gospelových a poněkud příliš prostých, až vlezlých muzikálových ploch, čímž dílo žánrově znejasnil. Party hlavních postav, Máchy a jeho milenky Lori, zase nesou patinu romantických písní a sentimentálních oper.“²³

Emil Viklický rovněž zkomponoval hudbu pro představení *Karel Hynek Mácha – Máj* podle scénáře a v režii Miloše Horanského a v podání Barbory Hrzánové, jež bylo prvně uvedeno, a to s velkým úspěchem, v pražské Viole 30. dubna 2003.²⁴ Recenzentka *Práva* Radmila Hrdinová konstatovala, že „Hrzánová přednáší celý *Máj* z paměti, už to je samo o sobě hodno obdivu, a zmocňuje se ho suverénně a především – a v tom je dědicem Mistrů z Violy – dokáže vychutnat sebemenší odstín Máchovy voňavé češtiny a zprostředkovat hlubiny významů, do nichž se její a Horanského interpretace neváhá nořit s odvahou vroucně zamilovaného potápěče.“²⁵ I zde Viklický využil různých hudebních žánrů, například tzv. obecné noty kramářských morytátů, letákových skladeb o kriminálních činech.²⁶

Připomeňme dále jevištní ztvárnění Máchova *Máje* roku 2003 v Lyře Pragensis (Jaromír Staněk a František Kreuzmann, pod názvem *Bez konce láska je*, s hudbou Jaromíra Staňka),²⁷ a v Brně (Agentura Musia, režie Jan Kačer, recitace Jan Tříska),²⁸ uvedené následně v jednom představení pro Konto Bariéry též v Praze.²⁹

Bylo by s podivem, kdyby se Máchův *Máj* neobjevil na divadelních prknech jako muzikál. Stalo se tak premiérově 30. dubna, 1. a 2. května 2004 v Městském divadle Brno za autorství textu a režie Stanislava Moši, spoluautorem textu, autorem hudby a interpretem jedné z postav, barda, byl Petr Ulrych, zatímco pro jeho sestru Hanu Ulrychovou byla určena v literární předloze neobsažená postava Jezerní paní, Jarmila byla ztvárněna jako příslušnice cikánské tlupy.³⁰ Muzikálu se dostalo velice příznivého přijetí jak publikem, tak recenzenty; Jaroslav Parma zdůraznil, že Stanislav Moša a Petr Ulrych „báseň nezdratizovali, ale s využitím dalšího díla K. H. Máchy a textů vlastních vytvořili hudební poetickou fresku, rozvíjející příběh Máchův. Fresku o volnosti, svobodě, lidském svědomí. Ne bezúčelně dominují na scéně, krom lidských příběhů, oheň a voda – symboly volnosti.“³¹

Téhož roku 2004 byl uveden Máchův *Máj* v Městském divadle Zlín pod titulem *Na tváři lehký smích* (režie Karel Semerád, hudba Richard Dvořák),³² v roce 2006 zdramati-

²⁰ ROUBAL 2001.

²¹ VIKLICKÝ 2003.

²² HERMAN 2003.

²³ Tamtéž. – Oprávněnost tohoto kritického názoru lze posoudit na sboru Údolím smrti se ubírá z Viklického máchovské opery v podání sboru Národního divadla, dostupného na skladatelových internetových stránkách Emil Viklický [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.viklicky.com/html/mp3/Sbor%20Machuv%20denik.mp3>>.

²⁴ K premiéře byla M. Horanským připravena a v pražském nakladatelství Academia vydána edice Máchova *Máje*.

²⁵ HRDINOVÁ 2006. Viz též KOSOVÁ 2006.

²⁶ Hudební ukázka z představení je dostupná na internetových stránkách Divadlo Viola [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.divadloviola.cz/>>.

²⁷ Viz *Bez konce láska je* [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://programy.sms.cz/kultura/praha_1/lyra_pragensis/bez_konce_laska_je>.

²⁸ Viz Jan Tříska zarecituje Máchův *Máj* pro Konto Bariéry [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://zena-in.cz/clanek/jan-triska-zarecituje-maj-pro-konto-bariery/rubrika/bulvar>>; Sugestivní Třískův *Máj* [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/kultura/11180-sugestivni-triskuv-maj.html>>.

²⁹ Viz Jan Tříska v květnu zarecituje Máchův *Máj* [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://host.divadlo.cz/art/clanek.asp?id=3098>>.

³⁰ K inscenaci byl vydán knižní program o 207 stranách formátu A5, viz BÁRTOVÁ 2004.

³¹ Viz PARMA 2004.

³² Jednalo se o představení, „v němž jsou osudy Karla Hynka Máchy provázány s motivy Máchova *Máje*“. Viz SEMERÁD 2004, 2004a.

zoval *Máj* pražský režisér Karel Brožek (s hudbou Milana Svobody) pro Západočeské divadlo v Chebu.^{33 34}

Brněnské Divadlo U stolu (komorní scéna Centra experimentálního divadla) inscenovalo Máchův *Máj* jako scénickou skladbu pro tři herce, zpěv a výrazový tanec s doprovodem bicích nástrojů, o něž se postaral Zdeněk Kluka, protagonista hudební skupiny Čankišou. Představení, jehož premiéra se uskutečnila ve dnech 15. a 17. května 2006, režíroval Zdeněk Derfler.³⁵ Josef Mlejnek v recenzi této inscenace nešetřil chválou, hudební doprovod nevyjímaje:

„V soustředěném prostoru sklepní scény Centra experimentálního divadla v Brně jsme byli svědky scénické sondy zjevující především původnost Máchova básnického jazyka a podivuhodnou přesnost jeho obrazů.

Autor scény Milivoj Husák se již před dvaceti lety výtvárně podílel na neotřelém pojednání *Labyrintu* J. A. Komenského v Divadle Husa na provázku. Po barokním básníkovi Bedřichu Bridelovi nás tentokrát Husák uvádí do magického ‚labyrintu‘ Máchova: V pozadí vidíme kyvadlo – kus neobrobeného kamene zavěšeného na neuhlazeném provaze. Zvuk provázející pohyb kyvadla připomíná dech světa – kosmického zvířete v tíživém snu. Vpředu odsouzenovo lože na hromadě chrastí.

Hudební doprovod, soustava bicích nástrojů mistrovsky ovládaná Zdeňkem Klukou, jen umocňuje mezní polohy situací a nastolovaných otázek.“³⁶

17. října 2009 se ve Slovákém divadle v Uherském Hradišti uskutečnila premiéra dramatisace Máchovy prózy *Cikáni* v režii Jana Antonína Pitínského, jenž se vedle Jana Jirků a podílel na scénáři představení nesoucího titul *Karel Hynek Mácha Cikáni Hotel U Kostničího kamene*; k Máchovým postavám tu přibyla s poukazem na polská motta jednotlivých kapitol *Cikánů* „Katarzyna Magnuszewska³⁷ – Motto, studentka Bohemistiky [sic!]“. Ke své režijní koncepci Pitínský uvedl mj.: „Viny z minulosti se rozplétají v úzkostném kolotoči příčin a následků jako v malé řecké tragédii. Mezi tím dominují varhany Yamaha a kytara Grazioso z města Benátky. Neinscenujeme *Cikány* romanticky, ale obyčejně, a ono to tak nějak vyšlo náhodou jakoby expresivně. Máchova má zkrátka nejraději tiché a úzkostné tóny *Márinky* [sic!]. Je netrpělivý, tedy aspoň mně se zdá netrpělivý v tom, jak po třeptivých ševlech přicházejí

bouřky.“³⁸ Jako autor scénické hudby je uveden Richard Dvořák, nicméně recenzentka Veronika Štefanová konstatuje: „*Cikáni* nepůsobí jako horor, ale díky realistické výpravě Evy Jiříkovské situované do krabicové scény hotelové haly s červenými tapetami, schodištěm a dřevěnou podlahou připomínala inscenace němou filmovou grotesku. Toto téma bylo mnohdy podporováno hudbou Toma Waitse a The Shadows.“³⁹

Zbývá se zmínit o filmových podobách osobnosti Karla Hynka Máchy a jeho literárních děl, konkrétně *Máje* a *Cikánů*, na nichž se podíleli též skladatelé filmové hudby. To ovšem neplatí o novele *Cikáni*, zfilmované v roce 1921 režisérem Karlem Antonem jako němý film. Antonova adaptace byla dodatečně v Paříži ozvučena, zřejmě jako vůbec první český zvukový film, a nedávno restaurována.⁴⁰ V roce 1937 natočila režisérka Zet Molas, vlastním jménem Zdena Smolová, podle divadelní hry novináře Emila Synka *Mimo proud*, uváděné i v Národním divadle, černobílý film *Karel Hynek Mácha*, zachycující poslední léta básníkovy života; do titulní role byl obsazen Ladislav Boháč.⁴¹ Hudební doprovod filmu sestavil hudební skladatel Jan Branberger z dobových skladeb včetně děl Bedřicha Smetany a Franze Schuberta.⁴²

O padesát let později totéž téma ztvárnil na filmovém plátně, tentokrát ovšem již v barvě, režisér František Vlácil. V názvu Vlácilova filmu, *Mág*, bylo využito optické identity výrazu „máj“ v dobové ortografické podobě s výrazem „mág“, to jest kouzelník, rozumějme v doměně české poezie. Hudbu k filmu zkomponoval Jiří Svoboda, bratr proslulého skladatele popsongů Karla Svobody zemřevšího 28. ledna 2007 vlastní rukou; ani Jiří Svoboda již nežije, neboť podlehl 11. března 2004 diabetu. *Mág*, nesetkavší se na rozdíl od jiných filmů tohoto režiséra s pozitivním ohlase, byl proto posledním Vlácilovým filmem, byť František Vlácil zemřel až v roce 1999.

V roce 2008 dokončil své filmové ztvárnění Máchova *Máje* původně kameraman a posléze i režisér František Antonín Brabec,⁴³ jenž hudební kulisu tohoto filmu svěřil rockové kapele Support Lesbiens, neoplývající muzikantskou invencí,⁴⁴ ústřední píseň filmu na slova básně *Máj* označila kritika za popovou bagatelizaci Máchova textu.⁴⁵ Brabcův produkt, přirovnaný v recenzích k sérii reklamních

³³ Podle jednájících postav (Matka, Lori, Mácha, Tyl, Kaška – herec a krejčí, Cenzor, Sabina, Přítel) se v představení jednalo i o okolnostech vzniku *Máje*. Viz Máj, Karel Hynek Mácha [online: cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.divadlocheb.cz/main.php?sess=archiv&kus=ZR>>.

³⁴ PROKOP 2010, s. 277. Autor zde též tvrdí: „Roku 2005 adaptuje *Máj* J. Suchý v Semaforu.“ O této adaptaci se nám však nepodařilo zjistit žádné údaje.

³⁵ Viz DIVADLO U STTOLU 2006.

³⁶ MLEJNEK 2006.

³⁷ Patrně jako aluze na významného polského slavistu a bohemistu Józefa Magnuszewskeho (1924–1994).

³⁸ MACHALICKÁ 2009.

³⁹ ŠTEFANOVÁ 2010.

⁴⁰ Viz *Cikáni* (1921) [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.fdb.cz/film/5108-cikani.html>>.

⁴¹ Podle D. Prokopa „Životopisný film s názvem *Karel Hynek Mácha* natočil roku 1937 v titulní roli s L. Boháčem režisér [sic!] Zet Molas.“ PROKOP 2010, s. 277.

⁴² Viz *Karel Hynek Mácha* (1937) [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.fdb.cz/film/9985-karel-hynek-macha.html>>. – O filmové režisérce Zet Molas, vl. jm. Zdeně Smolové, viz Zet Molas [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/34319-zet-molas.html>>.

⁴³ Film s rozpočtem 30 milionů korun vznikl v koprodukcii s Českou televizí, přispěl na něj Státní fond kinematografie. K filmu byla vydána knižní publikace *Máj*, Karel Hynek Mácha, obrazová kniha k filmu F. A. Brabce, Mladá fronta, Praha 2008 (doslov Ivana Nováková).

⁴⁴ Viz Support Lesbiens [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://hudba-koncert.kup-vstupenky.cz/support-lesbiens>>.

⁴⁵ Viz PROKOPOVÁ 2008. „Máj ve své ‚světlé‘ části věnované lásce využívá mělkou estetiku televizních reklam (s ohledem na množství ve větru vlajících draperií nejspíše na práci prášky a deodoranty), v ‚temných‘ částech (pasáže s vypravěčem a přízraky na popravišti) pak upomíná na bezzubý škleb masopustních maškar.“ Srov též MRIGOLD 2008: „Pokud přihlédnou k úžasné vizualitě Máchova kraje i Máchovy poezie, musím chtít nechtě film označit za výtvarný paskvil. Sterilita a kýčovitost Brabcových kompozic připomínají reklamní spot na okolí Máchova jezera a v tomto ohledu příliš nepomáhá ani vlezlý a plochý soundtrack SUPPORT LESBIENS.“

videoklipů,⁴⁶ posoudil jeden z recenzentů následovně: „Brabcův výpotek je naprostým nepochopením díla, parazitováním na něm, ale i předvedením prázdné filmařiny per excellence. Smysl scén se řídí jen podle toho, co bude před kamerou vypadat dobře – podle toho se rozhoduje, zda se bude roztrhávat matračka nebo zda se budou na prádelních šňůrách třepotat prostěradla. *Máj* je splněním vlhkých fantazií každého (nesoudného) kameramana, když ve všech scénách něco vlaje, nádherně padá, tříští se, prostě efektně prolétává plánem. Právě proto ovšem mívají kameramani za zadkem režiséry, kteří je úkolují v zájmu splnění původní vize, tak aby ta neztratila na vnitřním obsahu. Brabec má za sebou pouze Brabce, protože *Máj* skutečně bezobsažným ukájením kameramanských choutek, v nichž vše kromě vizuálu ztratilo smysl, důvod, opodstatnění...“ Recenzent pak zformuloval svůj konečný verdikt: „Znásilnění Karla Hynka Máchy v režii do sebe zahleděného kameramana F. A. Brabce. Vilém, Jarmila, loupežníci a jeden primitivní příběh v dokonalé definici kýče, kterou někdo tak dlouho vyprazdňoval, až zůstaly jen ploché líbivé obrázky. Zrůdnost.“⁴⁷ I v případě Brabcova *Máje* se ale mohou potvrdit slova Jana Wericha: „To je blbý, to se bude líbit!“⁴⁸

Seznam literatury:

BÁRTOVÁ 2004: Bártová, M.: Městské divadlo Brno, Karel Hynek Mácha, Petr Ulrych, Stanislav Moša, *Máj*, Hudebně poetická freska na motivy a s použitím díla Karla Hynka Máchy, Městské divadlo Brno, Brno, 2004.

CIVAL 2008: *Máj*. Recenze. 18. 8. 2008 – Autor: Cival [online, cit. 11. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://film.moviezone.cz/maj/recenze/>>.

DIVADLO U STOLU 2006: Divadlo U stolu – Karel Hynek Mácha: *Máj* [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.divadloustolu.cz/anotace.asp?Typ=10&ID=P0350>>.

HERMAN 2003: Herman, J.: Herman, J.: Operní erotika dle českých puritánů [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/kultura/7463-operni-erotika-dle-ceskych-puritanu.html>>.

HRDINOVÁ 2006: Hrdinová, R.: Hrzánová v Máchovi objevuje sebe [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/kultura/7684-hrzanova-v-machovi-objevuje-sebe.html>>.

KOSOVÁ 2006: Kosová, P.: Rozhovor s herečkou Bárou Hrzánovou po představení Karel Hynek Mácha: *Máj* (Deník 49. Wolkrova Prostějova, 2. číslo, 21. června 2006), Tvar, č. 19, 16. 11. 2006, s. 5 [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://www.itvar.cz/archiv/19TVAR_06.pdf>.

MACHALICKÁ 2009: Machalická, J.: Mácha, Cikáni a Yamaha [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/macha-cikani-a-yamaha-0ln-/ln_noviny.asp?c=A091017_000040_ln_noviny_sko&klic=233783&mes=091017_0>.

MARIGOLD 2008: Marigold: *Máj* – kde nic není, ani smrt nebere [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://metalopolis.net/art_downtown.asp?id=4254>.

MLEJNEK 2006: Mlejnek, J.: Máchův *Máj* může být zážitkem i v divadle [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://www.divadloustolu.cz/ohlasy_maj.asp>.

PARMA 2004: Parma, J.: Divadelní „*Máj*“ je poezií pro celý rok [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.mdb.cz/inscenace-recenze-19/?hra=28>>.

PLAVEC 1940: Plavec, J.: Básník hudební a zhudebněovaný, in: Hartl, A. a kol.: Věčný Mácha, Památník českého básníka, Čin, Praha, 1940.

PROKOP 2010: Prokop, D.: *Kniha o Máchově Máji*, Academia, Praha 2010.

PROKOPOVÁ 2008: Prokopová, A.: *Máj* [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.cinemamagazine.cz/recenze/20919/maj>>.

ROUBAL 2001: Roubal, J.: Labutí úpění Hromadné procházky [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://kultura.idnes.cz/show_aktual.asp?r=show_aktual&c=A010530_093833_olom_kultura_kot>.

SEMERÁD 2004: Karel Semerád o herectví a režii [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <http://scena.cz/index.php?d=3&page=online&id_o=891&id_g=32>.

SEMERÁD 2004a: Karel Semerád, Na tváři lehký smích [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.divadlo.zlin.cz/predstaveni/153051.na-tvari-lehky-smich/>>.

SPRÁVCOVÁ – JAREŠ 2006: Správcová, B. – Jareš, M.: Když je člověk mladej, tak se mu nic nevzpírá. Rozhovor s Jiřím Traxlerem. Tvar, č. 19, 16. 11. 2006, s. 5 [online, cit. 9. 11. 2010], dostupné z WWW: <http://www.itvar.cz/archiv/19TVAR_06.pdf>.

STICH 1985: Stich, A.: Replika na takzvanou Ohrenphilologie, in: České divadlo 10, Ano, slyšet se navzájem, Divadelní ústav, Praha, 1985.

SVĚRÁK 1995: Svěrák, Z.: Vesničko má středisková, Praha, Primus, 1995.

ŠTEFANOVÁ 2010: Štefanová, V.: Pitínského Cikáni nejsou krvavým hororem, ale expresivní groteskou [online, cit. 10. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://www.rozrazilonline.cz/clanky/290-Pitinskeho-Cikani-nejsou-krvavym-hororem-ale-expresivni-groteskou>>.

VIKLIČKÝ 2003: Vikliček, E.: Máchův deník aneb Hynku, jak si to představuješ? Mácha's Diary, Mácha, what do you think you're doing? Komorní opera o jednom dějství. Národní divadlo v Praze, Praha, 2003.

Zusammenfassung

KAREL HYNEK MÁCHA UND DIE TSCHECHISCHE MUSIK

Obwohl die literarischen Werke des tschechischen Romantikers Karel Hynek Mácha (1810–1836) für äußerst

⁴⁶ CIVAL 2008.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Cit. podle Předscény W & H, Interview ze hry V+W Těžká Barbora [online, cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://uf0.fme.vutbr.cz/JWMH/werich2.html>>. – Srov. Stránky věnované filmu *Máj*. Vítejte na neoficiální stránce věnované skvělému filmu *Máj* od F. A. Brabce [online: cit. 9. 5. 2012], dostupné z WWW: <<http://maj.endorfin.cz/>>.

musikalisch gehalten werden und auch die Persönlichkeit des Dichters seinen Zeitgenossen musisch und musikalisch erschien, endeten die bisherigen Versuche, den Werken Máchas eine musikalische Gestalt zu verleihen, nicht selten als künstlerische Niederlagen. Den Gegenstand des vorliegenden Aufsatzes bildet die Rezeption von Máchas Werk in der tschechischen Musik, die mit der Vertonung des Gedichtes *Čechové jsou národ dobrý* [Die Tschechen sind ein gutes Volk] beginnt, das dem eigentlichen Text von Máchas *Máj* [Der Mai] vorangestellt ist (1836, Heřman Skřivan). Von den folgenden, durch Máchas Werke inspirierten Kompositionen war am ambitioniertesten, jedoch erfolglos, die Oper *Lésnoj car* [Der Herr der Wälder] von Váša Suk, für die Josef Václav Frič das Textbuch schrieb. Die Oper wurde 1901 in Charkow und Kiew aufgeführt, 1903 lediglich zweimal im Prager Nationaltheater gespielt. Das Interesse von Komponisten an einer Vertonung von Máchas Versen wurde besonders durch diverse Mácha-Jubiläen hervorgerufen, insbesondere in den Jahren 1910 und 1936, als u. a. bedeutendere Kompositionen von Josef Bohuslav Foerster entstanden; 1936 präsentierten sich im avantgardistischen Divadlo 36 [Theater 36] bei den Gedenk-abenden anlässlich des 100. Todestages von Mácha neue Musikströmungen. Unter den Musikfassungen von Máchas

Máj nach dem Zweiten Weltkrieg ragen die Folk-Bearbeitung der Skiffle-Gruppe Kontra (1966 und 1986) sowie die begleitenden Kompositionen zum Vortrag dieses Gedichtes auf Schallplatten (Zdeněk Zahradník, 1968, Marek Kopeleň, 1986) hervor.

Die Musik spielt ebenso eine Rolle bei Dramatisierungen von Máchas Werken, insbesondere bei *Máj* und *Cikáni* [Die Zigeuner] – 2003 komponierte Emil Viklický eine Oper über Motive aus Máchas Tagebüchern, 2004 wurde der *Máj* in Brünn als Musical (Musik Petr Ulrych) aufgeführt, 2009 inszenierte der Regisseur Jan Antonín Pitínský in Uherské Hradiště die *Cikáni* mit der szenischen Musik von Richard Dvořák. Filme mit Motiven aus Máchas Leben und aus seinen Werken entstanden bereits vor dem Zweiten Weltkrieg, in der jüngeren Zeit wurde die Biografie Máchas durch den Regisseur František Vlácil (1987, Musik Jiří Svoboda) verfilmt, der *Máj* vom Kameramann und Regisseur František Antonín Brabec (2008), welcher die musikalische Kulisse zu seinem Film der Rockgruppe Support Lesbiens anvertraute – laut Ansicht eines Rezensenten „erinnern die Sterilität und der Kitsch von Brabecs Komposition an den Werbespot für die Umgebung des Mácha-Sees und in dieser Hinsicht hilft der zudringliche und flache Soundtrack der Support Lesbiens auch nicht viel“.